

ФІНАНСИ, БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І АУДИТ

УДК 657.37

ІНФОРМАЦІЙНО-ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОБУДОВИ І АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ, ЗНАЧЕННЯ ЇЇ АНАЛІТИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Яценко В.М., д.е.н, професор,
Яценко О.В., к.е.н., доцент,
Яценко М.В., аспірант,
Ткачук І.Й., аспірант

Черкаський державний технологічний університет

В статье рассматриваются вопросы информационного и организационного обеспечения финансовой отчётности. Показаны её основные составляющие, классификация требований. Исследованы методики анализа финансовой отчётности расчёта основных экономических показателей финансового состояния, а также использования их в управлении предпринимательской деятельности.

The article deals with the questions of informational and organizational security of financial accounts. Their basic components and classification of demands are shown. Methods of analysis of financial condition are investigated and also their usage in private business.

Інформаційне забезпечення процесу управління фінансово-господарською діяльністю підприємства – це сукупність інформаційних ресурсів і способів їх організації, які потрібні та придатні для реалізації аналітичних процедур.

До його складу входять такі блоки (рис. 1):

- інформація регулятивно-правового характеру;
- фінансова інформація нормативно-довідкового характеру;
- інформація, яку містить бухгалтерська система обліку;
- інформація, яку містить бухгалтерська фінансова звітність;
- інформація, яку містить статистична фінансова звітність;
- несистемні дані.

Рис. 1. Склад інформаційного забезпечення управління фінансами підприємства

За своїми аналітичними можливостями розглянуті джерела інформації поділяються на дві групи: Перше джерело — показники, які характеризують майновий та фінансовий стан підприємств.

Друге джерело — показники, які характеризують зовнішнє ринкове середовище.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», а також Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, нормативно-правових актів, які регламентують питання

фінансової звітності, обліково-аналітичний процес завершується узагальненням даних поточного обліку в балансі та складанням бухгалтерської фінансової звітності про діяльність суб'єкта господарювання.

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Міністерством фінансів України, не виділяє такий критерій, як функції звітності, а подає визначення мети фінансової звітності. Тому в подальшому, згідно з П(с)БО 1, ми розглядатимемо саме мету фінансової звітності.

Метою складання фінансової звітності є надання користувачам (рис. 2) повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства, яку вони потребують для прийняття рішень.

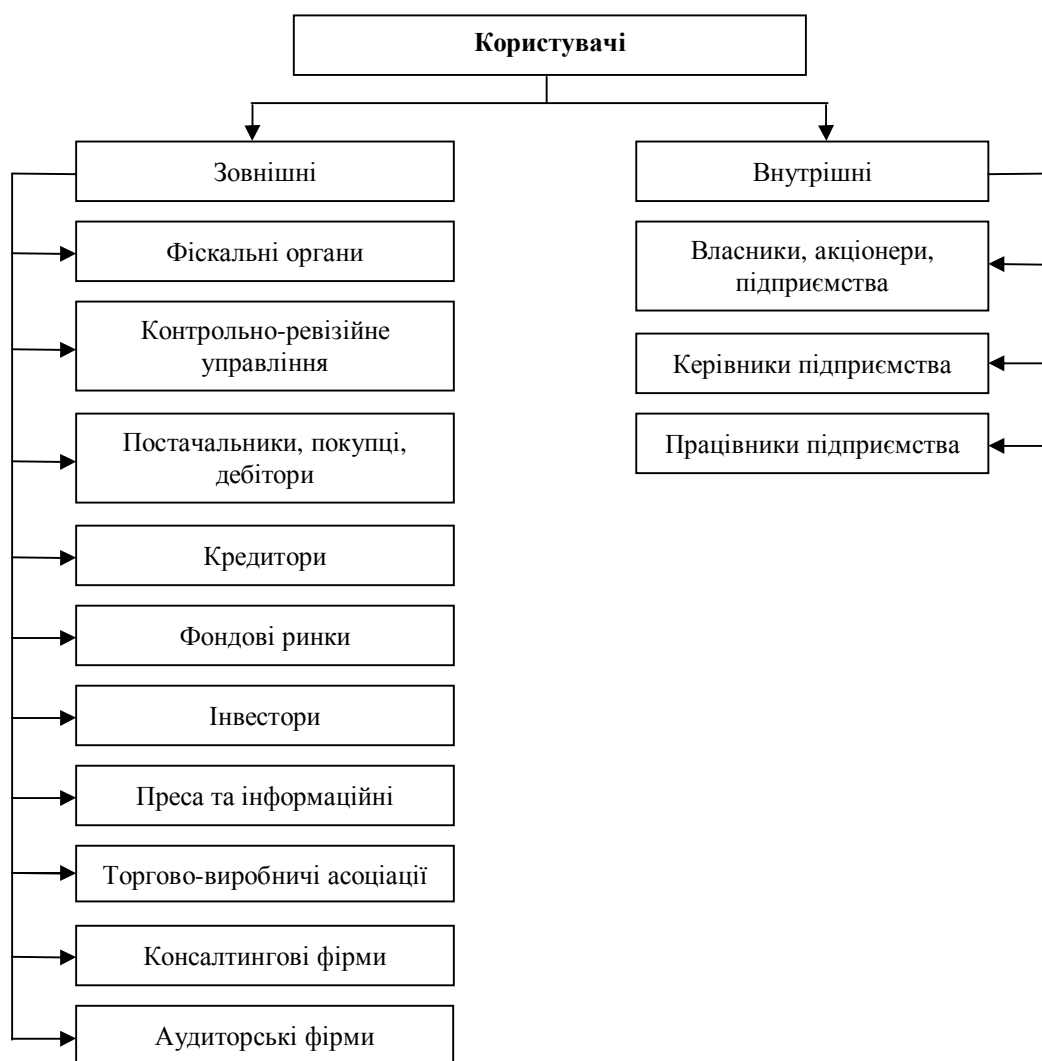

Рис. 2. Користувачі фінансової звітності підприємства

Така звітність забезпечує загальні інформаційні потреби широкого кола користувачів, які покладаються на неї як на основне джерело фінансової інформації під час прийняття управлінських рішень (табл. 1).

З табл. 1 видно, що звітність має двосторонній характер, а саме: надає економічну інформацію як зовнішнім, так і внутрішнім користувачам. З одного боку, вона адресована акціонерам і клієнтурі даного підприємства, тобто особам та організаціям, які зацікавлені в отриманні достовірної інформації про стан і результат його діяльності, а з іншого — використовується керівниками підприємств для прийняття управлінських рішень. Зовнішні користувачі за допомогою звітності мають можливість:

- прийняти рішення щодо діяльності та умов ведення справ з тим чи іншим партнером;
- уникнути видачі кредитів ненадійним клієнтам;
- оцінити доцільність придбання активів тієї чи тієї організації;
- правильно побудувати відносини зі своїми замовниками;

- оцінити фінансовий стан потенціальних партнерів;
- узяти в розрахунок можливі ризики підприємства тощо.

Таблиця 1

Інформаційні потреби основних користувачів фінансових звітів

Користувач звітності	Інформаційні потреби
Власники, інвестори	Придбання, продаж цінних паперів і володіння ними. Участь у капіталі підприємства. Оцінювання якості управління. Визначення суми дивідендів, що підлягають розподілу
Керівництво підприємства	Регулювання діяльності підприємства
Банки, постачальники та інші кредитори	Забезпечення зобов'язань підприємства. Оцінювання здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання щодо кредитів, процентів за ними та погашення кредиторської заборгованості
Замовники, покупці та інші дебітори	Оцінювання здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання
Працівники підприємства	Оцінювання здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання перед працівниками та їх забезпечення
	Формування макроекономічних показників

Внутрішні користувачі показники звітності використовують для контролю за виконанням виробничих і фінансових планів, виявлення вад і визначення шляхів їх усунення. Звітні показники використовуються для аналізу господарської діяльності на окремих ділянках виробництва, визначення її позитивних і негативних сторін, причин відхилень від плану, виявлення внутрішніх резервів для підвищення ефективності роботи підприємства.

Фінансова звітність складається з балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал і приміток до фінансових звітів (рис. 3).

Рис. 3. Склад річної фінансової звітності

Окрім фінансової складають оперативну та статистичну звітність, яка використовується більш поширено.

У цілому система звітності забезпечує власників, партнерів (контрагентів) і органи державного управління інформацією для прийняття своєчасних і правильних управлінських рішень.

Звітність є основним джерелом інформації і відображає результати виробничої та фінансово-господарської діяльності підприємств і організацій. Тому вона має відповідати завданням управління сучасним підприємством і задовольняти певні вимоги.

Виходячи з теорії управління, законодавчих актів, нормативно-правових документів, можна сформулювати таку схему вимог до звітності (рис. 4).

Дотримання всіх наведених вище вимог, що висувуються до бухгалтерської звітності, дає змогу отримати об'єктивну оцінку діяльності підприємства, а також виявити резерви подальшого розвитку і підвищення ефективності управління господарською діяльністю.

Міністерство фінансів України як державний орган управління організаційно забезпечує єдину методологію ведення бухгалтерського обліку і фінансової звітності для всіх суб'єктів господарювання незалежно від форм власності і способів господарської діяльності. Затверджує в установленому порядку нормативні акти з бухгалтерського обліку і фінансової звітності, у разі потреби погоджує їх з Державним комітетом статистики України та іншими органами державного управління. Застосування цих документів у практиці бухгалтерського обліку підприємств є обов'язковим.

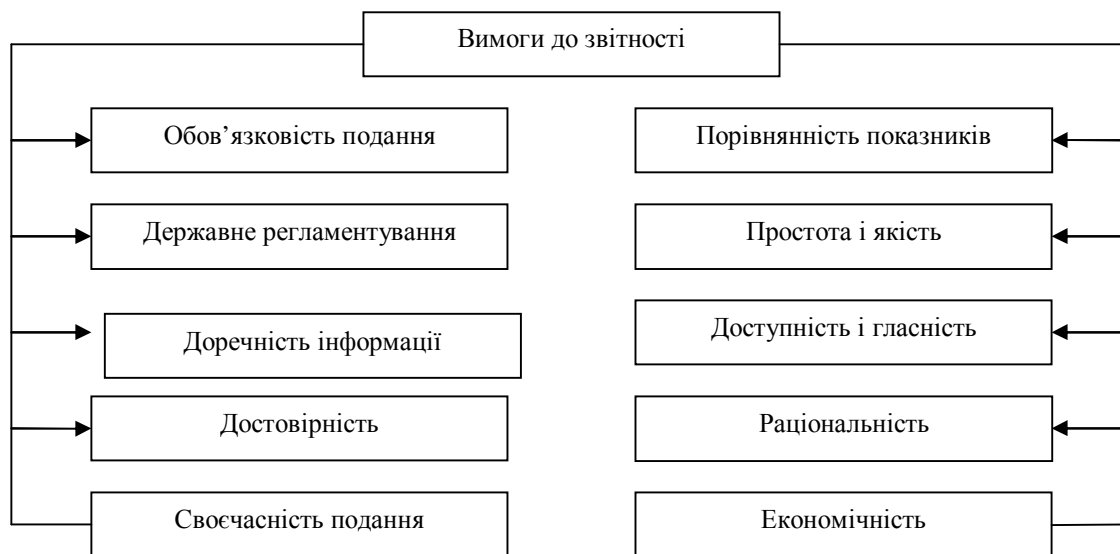

Рис. 4. Класифікація вимог до звітності

Як було визначено вище, метою складання бухгалтерської фінансової звітності є надання справедливої інформації користувачам для прийняття управлінських рішень. Базовими формами звітності є:

- Баланс (форма № 1);
- Звіт про фінансові результати (форма № 2);
- Звіт про рух грошових коштів (форма № 3).

Ці форми фінансової звітності аналізуються в різних аспектах і є основними для прийняття управлінських рішень.

Перший напрям аналізу – горизонтальний та вертикальний аналіз балансу форми № 1, який характеризує структурні зміни ресурсів (активів) і власності (пасивів) за двома ознаками: зміни за характером збільшення або зменшення та питома вага кожного складового елемента.

Горизонтальний аналіз балансу полягає у порівнянні кожної статті балансу і розрахунку змін абсолютних і відносних величин, а також якісній характеристиці виявлених відхилень.

Вертикальний аналіз балансу передбачає розрахунок відносних показників. Завдання вертикального аналізу – розрахунок питомої ваги окремих статей у загальній сумі валюти балансу та оцінювання змін питомої ваги. За допомогою вертикального аналізу можна здійснювати міжгосподарські порівняння.

Методично горизонтальний та вертикальний аналіз форми виконують у вигляді аналітичних таблиць.

Подальший аналіз фінансової звітності здійснюється через розрахунки показників-коефіцієнтів за такими напрямками:

- майновий стан;
- ділова активність;
- рентабельність;
- фінансова стійкість;
- ліквідність (платоспроможність);
- позиція підприємства на ринку цінних паперів.

Основні аналітичні показники фінансового стану підприємства і результатів діяльності, методику їх розрахунку та використання в управлінні наведено у табл. 2.

**Основні аналітичні показники фінансового стану
та результатів діяльності підприємств**

№ з/п	Показник	Умовне позначення	Формула для розрахунку	Джерела інформації (форми фінансової звітності)	Економічний зміст	Напрямок позитивних змін
1. Показники майнового стану						
1.1	Частка оборотних виробничих засобів в обігових коштах	Ч _{о.в.з}	Оборотні виробничі засоби	Ф. № 1, р. 100 + + р. 120 + р. 270	Частка обігових коштів у виробничій сфері	Збільшення, особливо в умовах інфляції
			Оборотні активи	Ф. № 1, р. 260 + + р. 270		
1.2	Частка основних засобів	Ч _{о.з}	Залишкова вартість основних засобів	Ф. № 1, р. 030	Частка коштів, інвестованих в основні засоби, у валюті балансу	Зменшення за умов незмінних або зростаючих обсягів реалізації
			Активи	Ф. № 1, р. 280		
1.3	Коефіцієнт зносу основних засобів	К _{зн}	Знос основних засобів	Ф. № 1, р. 032	Рівень фізичного і морального зносу основних засобів	Зменшення
			Первісна вартість основних засобів	Ф. № 1, р. 031		
1.4	Коефіцієнт оновлення основних засобів	К _{он}	Збільшення за звітний період первісної вартості основних засобів	Ф. № 1 (збільшення р. 031)	Рівень фізичного і морального оновлення основних засобів	Збільшення за умов виключення інфляційного фактора
			Первісна вартість основних засобів	Ф. № 1, р. 031		
1.5	Частка довгострокових фінансових інвестицій в активах	Ч _{д.ф}	Довгострокові фінансові інвестиції	Ф. № 1, р. 040 + + р. 045	Частка фінансових (портфельних) інвестицій у валюті балансу; зменшення диверсифікаційного ризику	Збільшення за умов зростання доходів від фінансових інвестицій
			Активи	Ф. № 1, р. 280		
1.6	Частка оборотних виробничих активів	Ч _{о.в.а}	Оборотні виробничі активи	Ф. № 1, р. 100 + + р. 12 + р. 270	Частка мобільних виробничих засобів у валюті балансу	Збільшення
			Активи	Ф. № 1, р. 280		
1.7	Частка оборотних виробничих засобів в обігових коштах	Ч _{о.в.з}	Оборотні виробничі засоби	Ф. № 1, р. 100 + + р. 120 + р. 270	Частка обігових коштів у виробничій сфері	Збільшення
			Оборотні активи	Ф. № 1, р. 080		

№ з/п	Показник	Умовне позначення	Формула для розрахунку	Джерела інформації (форми фінансової звітності)	Економічний зміст	Напрямок позитивних змін
1.8	Коефіцієнт мобільності активів	$K_{\text{моб}}$	Мобільні активи	Ф. № 1, р. 260 + + р. 270	Скільки обігових коштів припадає на одиницю не обігових; потенційна можливість перетворення активів у ліквідні кошти	Збільшення; рекомендований рівень $K_{\text{моб}} = 0,5$
			Немобільні активи	Ф. № 1, р. 080		
2. Показники ділової активності (ресурсовіддачі, оборотності капіталу, трансформації активів)						
2.1	Оборотність активів (оборотів) ресурсовіддача, коефіцієнт трансформації	K_T	Чиста виручка від реалізації продукції (ЧВ)	Ф. № 2, р. 035	Скільки отримано чистої виручки від реалізації продукції (далі – виручка) на одиницю коштів, інвестованих в активи	Збільшення
			Активи	Ф. № 1, р. 280		
2.2	Фондовіддача (віддача основних виробничих засобів)	$\Phi_{\text{о.ф}}$	ЧВ	Ф. № 2, р. 035	Скільки виручки припадає на одиницю основних виробничих засобів	Збільшення
			Основні виробничі засоби	Ф. № 1, р. 080		
2.3	Коефіцієнт оборотності обігових коштів (оборотів)	K_o	ЧВ	Ф. № 2, р. 035	Кількість оборотів обігових коштів за період; скільки виручки припадає на одиницю обігових коштів	Збільшення
			Обігові кошти	Ф. № 1, р. 280 + + р. 270		
2.4	Період одного обороту обігових коштів (днів)	Ч_o	360		Середній період від витрати коштів для виробництва продукції до отримання коштів за реалізовану продукцію	Зменшення
			K_o			
2.5	Коефіцієнт оборотності запасів (оборотів)	$K_{\text{о.з}}$	Собівартість реалізації	Ф. № 2, р. 040	Кількість оборотів коштів, інвестованих у запаси	Збільшення
			Середні запаси	Ф. №2, р. 100 + + р. 120 + +р. 130+р. 140		
2.6	Період одного обороту запасів (днів)	Ч_z	360		Період, протягом якого запаси трансформуються в кошти	Зменшення, яке не перешкоджає нормальному процесу виробництва, не загрожує дефіцитом матеріальних ресурсів
			K_o			

№ з/п	Показник	Умовне позначення	Формула для розрахунку	Джерела інформації (форми фінансової звітності)	Економічний зміст	Напрямок позитивних змін
2.7	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (оборотів)	К _{д.з}	ЧВ	Ф. № 2, р. 035	У скільки разів виручка перевищує середню дебіторську заборгованість	Збільшення
			Середня дебіторська заборгованість	Ф. № 1, р. 050 + р. 170 + р. 180 + р. 190 + р. 200 + р. 210		
2.8	Період погашення дебіторської заборгованості (днів)	Ч _{д.з}	360		Середній період інкасації дебіторської заборгованості, тобто період її погашення	Зменшення, особливо в умовах інфляції; збільшення, якщо додаткова вартість коштів компенсується додатковим прибутком від збільшення обсягів реалізації
			К _{д.з}			
2.9	Коефіцієнт оборотності готової продукції (оборотів)	К _{г.п}	ЧВ	Ф. №2, р. 035	У скільки разів виручка перевищує середні запаси готової продукції	Збільшення
			Готова продукція	Ф. № 1, р. 130		
2.10	Період погашення дебіторської заборгованості (днів)	Ч _{к.з}	Середня кредиторська заборгованість × 360	Ф. № 1, р. 500 + р. 520 + р. 530 + р. 550 + р. 580	Середній період сплати підприємством короткострокової заборгованості	Зменшення
			Собівартість реалізації	Ф. № 2, р. 040		
2.11	Період операційного циклу (днів)	Ч _{о.п}	Сума періодів запасу і дебіторської заборгованості		Тривалість створення придбаних матеріальних ресурсів на грошові кошти	Зменшення
2.12	Період фінансового циклу (днів)	Ч _{ф.ц}	$Ч_{ф.ц} = Ч_{о.ц} - Ч_{к.з}$		Період обороту коштів	Зменшення, але не від'ємне значення показника свідчить вже про нестачу коштів (підприємство працює у борг)
2.13	Коефіцієнт оборотності власного капіталу (оборотність)	К _{в.к}	ЧВ	Ф. № 2, р. 035	Скільки чистої виручки від реалізації продукції припадає на одиницю власного капіталу	Збільшення
			Власний капітал	Ф. № 1, р. 380 + р. 430 + р. 630		

№ з/п	Показник	Умовне позначення	Формула для розрахунку	Джерела інформації (форми фінансової звітності)	Економічний зміст	Напрямок позитивних змін
3. Показники рентабельності						
3.1	Рентабельність активів з прибутком від звичайної діяльності	$P_{зв}$	Прибуток від звичайної діяльності	Ф. № 2, р. 190	Скільки прибутку від звичайної діяльності припадає на одиницю коштів, інвестованих в активи	Збільшення
			Активи	Ф. № 1, р. 280		
3.2	Рентабельність ресурсів (активів) за чистим прибутком	P_a	Чистий прибуток	Ф. № 2, р. 220	Скільки чистого прибутку припадає на одиницю інвестованих в активи коштів	Збільшення
			Активи	Ф. № 1, р. 280		
3.3	Рентабельність власного капіталу	$P_{в.к}$	Чистий прибуток	Ф. № 2, р. 220	Скільки чистого прибутку припадає на одиницю власного капіталу	Збільшення. добуток трьох показників: 2.1; 3.7 і 4.8 (за цим переліком)
			Власний капітал	Ф. № 1, р. 380		
3.4	Рентабельність виробничих фондів	$P_{в.ф}$	Чистий прибуток	Ф. № 2, р. 220	Скільки чистого прибутку припадає на одиницю вартості виробничих фондів	Збільшення
			Виробничі засоби	Ф. № 1, р. 030 + р. 100 + р. 120		
3.5	Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації	P_p	Прибуток від реалізації	Ф. № 2, р. 050 – р. 070 – р. 080	Скільки прибутку від реалізації припадає на одиницю виручки	Збільшення
			Виручка	Ф. № 2, р. 035		
3.6	Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від операційної діяльності	$\frac{Оп}{P_p}$	Прибуток від операційної діяльності	Ф. № 2, р. 100	Скільки прибутку від операційної діяльності припадає на одиницю виручки	Збільшення
			Виручка	Ф. № 2, р. 035		
3.7	Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком	$\frac{Чп}{P_p}$	Чистий прибуток	Ф. № 2, р. 220	Скільки чистого прибутку припадає на одиницю виручки	Збільшення
			Виручка	Ф. № 2, р. 035		
3.8	Коефіцієнт реінвестування	$K_{рі}$	Реінвестований прибуток	Ф. № 1, збільшення по (р. 340 + р. 350)	Скільки чистого прибутку капіталізовано; скільки чистого прибутку спрямовано на збільшення власного капіталу	Збільшення у межах, що не суперечать бажанню акціонерів отримувати підвищені дивіденди
			Чистий прибуток	Ф. № 2, р. 220		
3.9	Коефіцієнт стійкості економічного зростання	$K_{с.е.з}$	Реінвестований прибуток	Ф. № 1, збільшення по (р. 340 + р. 350)	Темп збільшення власного капіталу за рахунок чистого прибутку	Збільшення
			Власний капітал	Ф. № 1, р. 380		

№ з/п	Показник	Умовне позначення	Формула для розрахунку	Джерела інформації (форми фінансової звітності)	Економічний зміст	Напрямок позитивних змін
3.10	Співвідношення сплачених відсотків і кредиту	K _{%п}	Витрати на оплату відсотків	Ф. № 3, р. 060	Скільки сплачених відсотків за кредит і позики припадає на одиницю прибутку	Зменшення свідчить про ефективність використання позик. У зарубіжній практиці до 38,8 % - нормальне значення, понад 88,6% - тривожне
			Прибуток від звичайної діяльності	Ф. № 3, р. 010		
3.11	Період окупності капіталу	T _к	Активи	Ф. № 1, р. 380	За який період кошти, інвестовані в активи, будуть компенсовані чистим прибутком	Зменшення
			Чистий прибуток	Ф. № 2, р. 220		
3.12	Період окупності власного капіталу	T _{в.к}	Власний капітал	Ф. № 1, р. 380	За який період власний капітал буде компенсований чистим прибутком	Зменшення
			Чистий прибуток	Ф. № 2, р. 220		
4. Показники фінансової стійкості						
4.1	Власні обігові кошти (робочий, функціонуючий капітал)	R _к	Власний капітал + довгострокові зобов'язання – позаоборотні активи або оборотні активи – короткострокові зобов'язання	Ф. № 1, р. 380 + р. 430 + р. 480 – р. 080 або ф. № 1, р. 260 + р. 270 – р. 620 – р. 630	Оборотні активи, які фінансуються за рахунок власного капіталу і довгострокових зобов'язань. Наявність R _к означає не лише здатність платити поточні борги, а й можливість розширити виробництво	Збільшення
4.2	Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	K _{з.в.к}	Власні обігові кошти	Ф. № 1, р. 380 + р. 430 – р. 080	Абсолютна можливість перетворення активів у ліквідні кошти	Збільшення. За різними джерелами рекомендується K _{з.в.к} від 0,1 до 0,2
			Обігові кошти	Ф. № 1, р. 260 + р. 270		
4.3	Маневреність робочих активів	M _{р.к}	Запаси	Ф. № 1, р. 100 + р. 120 + р. 130 + р. 140	Частка запасів, тобто матеріальних, виробничих активів, у власних обігових коштах; обмежує свободу маневру власними коштами	Зменшення, збільшення запасів призводить до уповільнення оборотності обігових коштів, в умовах інфляції – до залучення дорогих предметів, що зменшує платоспроможність підприємства
			Робочі активи	ф. № 1, р. 260 + р. 270 – р. 620 – р. 630		

№ з/п	Показник	Умовне позначення	Формула для розрахунку	Джерела інформації (форми фінансової звітності)	Економічний зміст	Напрямок позитивних змін
4.4	Маневреність власних обігових коштів	М _{в.о.к}	Кошти	Ф. № 1, р. 230 + р. 240	Частка абсолютно ліквідних активів у власних обігових коштах; забезпечує свободу фінансового маневру	Збільшення
			Власні оборотні кошти	Ф. № 1, р. 380 + р. 430 – р. 080		
4.5	Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами	К _{зап}	Власні обігові кошти	Ф. № 1, р. 380 + р. 430 – р. 080	Наскільки запаси, що мають найменшу ліквідність у складі оборотних активів, забезпечені довгостроковими стабільними джерелами фінансування	Збільшення
			Запаси	Ф. № 1, р. 100 + р. 120 + р. 130 + р. 140		
4.6	Коефіцієнт покриття запасів	К _{п.з}	Нормальні джерела покриття запасів	Ф. № 1, р. 380 + р. 430 + р. 480 – р. 080 + р. 500 + р. 540	Скільки на одиницю коштів, вкладених у запаси, припадає у сукупності власних коштів, довго- та короткострокових зобов'язань	Збільшення
			Запаси	Ф. № 1, р. 100 + р. 120 + р. 130 + р. 140		
4.7	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	К _{авт}	Власний капітал	Ф. № 1, р. 380 + р. 430 + р. 630	Характеризує можливість підприємства виконати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів; його незалежність від позикових джерел	Збільшення К _{авт} має бути > 0,5
			Пасиви	Ф. № 1, р. 640		
4.8	Коефіцієнт фінансової залежності	К _{ф.з}	Пасиви	Ф. № 1, р. 640	Скільки одиниць сукупних джерел припадає на одиницю власного капіталу	Зменшення; показник, обернений до К _{авт} ; нормативне значення К _{ф.з} = 2
			Власний капітал	Ф. № 1, р. 380 + р. 430 + р. 630		
4.9	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	К _м	Власні оборотні кошти	Ф. № 1, р. 380 + р. 430 + р. 630 – р. 080	Частка власних обігових коштів у власному капіталі	Збільшення; К _м має бути > 0,1
			Власний капітал	Ф. № 1, р. 380 + р. 430 + р. 630		

№ з/п	Показник	Умовне позначення	Формула для розрахунку	Джерела інформації (форми фінансової звітності)	Економічний зміст	Напрямок позитивних змін
4.10	Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	К _{п.к}	Позиковий капітал	Ф. № 1, р. 480 + + р. 620	Скільки позикового капіталу припадає на одиницю сукупних джерел	Зменшення; згідно з вимогами до показника К _{авт} ; критичне значення К _{п.к} ≤ 0,5
			Пасиви	Ф. № 1, р. 640		
4.11	Коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування)	К _{ф.с}	Власні кошти	Ф. № 1, р. 380 + + р. 430 + р. 630	Забезпеченість заборгованості власними коштами; перевищення власних коштів над позиковими свідчить про фінансову стійкість підприємства	Нормативне значення К _{ф.с} > 1
			Позикові кошти	Ф. № 1, р. 480 + + р. 620		
4.12	Коефіцієнт фінансового левериджу	Ф _л	Довгострокові зобов'язання	Ф. № 1, р. 480	Характеризує залежність підприємства від дострокових зобов'язань. збільшення Ф _л свідчить про підвищення фінансового ризику	Зменшення; Ф _л має бути ≤ 0,25
			Власні кошти	Ф. № 1, р. 380 + + р. 430 + р. 630		
4.13	Коефіцієнт фінансової стійкості	К _{ф.с}	Власний капітал + + довгострокові зобов'язання	Ф. № 1, р. 380 + + р. 430 + + р. 480 + + р. 630	Частка стабільних джерел фінансування у їх загальному обсязі	К _{ф.с} має бути 0,85-0,90
			Пасиви	Ф. № 1, р. 640		
5. Показники ліквідності (платоспроможності)						
5.1	Коефіцієнт ліквідності поточної (покриття)	К _{л.п}	Поточні активи	Ф. № 1, р. 260 – – (р. 100 + р. 110 + + р. 120 + р. 130 + + р. 140)	Характеризує достатність оборотних коштів для погашення боргів протягом року	Збільшення; критичне значення К _{л.п} = 1; у разі К _{л.п} < 1-0,5, підприємство своєчасно може сплатити борг
			Поточні пасиви	Ф. № 1, р. 620		
5.2	Коефіцієнт ліквідності швидкої	К _{л.ш}	Поточні активи – – запаси	Ф. № 1, р. 230 + + р. 240	Скільки одиниць найбільш ліквідних активів припадає на одиницю термінових боргів	Збільшення; К _{л.ш} має бути > 1; у міжнародній практиці рекомендовано К _{л.ш} – 0,7-0,8
			Поточні пасиви	Ф. № 1, р. 620		
5.3	Коефіцієнт ліквідності абсолютної	К _{л.а}	Кошти	Ф. № 1, р. 230 + + р. 240	Характеризує готовність підприємства негайно ліквідувати короткострокову заборгованість	Збільшення; К _{л.а} має бути 0,2-0,35
			Поточні пасиви	Ф. № 1, р. 620		

№ з/п	Показник	Умовне позначення	Формула для розрахунку	Джерела інформації (форми фінансової звітності)	Економічний зміст	Напрямок позитивних змін
5.4	Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	К _{д/к}	Дебіторська заборгованість	Ф. № 1, р. 260 + + р. 170 + р. 180 + + р. 190 + р. 200 + р. 210	Здатність розраховуватися з кредиторами за рахунок дебіторів протягом одного року	Рекомендоване значення К _{д/к} – 0,1
			Кредиторська заборгованість	Ф. № 1, р. 520 + + р. 530 + + р. 540		
6. Позиція підприємства на ринку цінних паперів						
6.1	Дохід на акцію	Д _{ак}		Ф. № 2, р. 320	Скільки чистого прибутку припадає на одну просту акцію	Збільшення
6.2	Дивіденд на акцію	Д _а		Ф. № 2, р. 340	Скільки оголошених дивідендів припадає на одну просту акцію	Збільшення за умов достатнього реінвестування прибутку
6.3	Дивідендний вихід	Д _в	Показник 6.2	Ф. № 2, р. 340	Частка дивідендів до сплати у чистому прибутку	Залежить від дивідендної політики підприємства
			Показник 6.1	Ф. № 2, р. 320		
6.4	Коефіцієнт котирування акцій	ККА	Ринкова ціна	Дані ринку цінних паперів	Відхилення ринкової ціни акції від номінальної (облікової)	Збільшення
			Номінальна ціна акції	Дані структури статутного фонду (кількість акцій за номіналом)		
6.5	Ціна акції	ЦА	Ринкова ціна	Дані ринку цінних паперів	Інвестиційна привабливість акції; умовний термін окупності поточної вартості акції	Темпи підвищення ринкової ціни мають випереджати темпи збільшення
			Дохід на акцію	Ф. № 2, р. 320		
6.6	Дивідендна дохідність акції	Д _д	Дивіденд на акцію	Ф. № 2, р. 340	Поточна рентабельність інвестованого в акцію капіталу	Збільшення за умов одночасного збільшення ринкової ціни акції
			Ринкова ціна акції	Дані ринку цінних паперів	Зміни у добробуті акціонерів, який складається: а) з поточних дивідендів; б) з різниці між ринковою і первісною вартістю акції	Збільшення

№ з/п	Показник	Умовне позначення	Формула для розрахунку	Джерела інформації (форми фінансової звітності)	Економічний зміст	Напрямок позитивних змін
6.7	Зміни у добробуті акціонерів	Д _{акц}	Дивідендний дохід + потенційний дохід за рахунок збільшення власного капіталу і ринкової вартості акції	100 × ф. № 2, р. 340 + ф. № 1, р. 380 × індекс ринкової ціни акції		
				Ф. № 1, р. 300		

ЛІТЕРАТУРА

1. В.В. Сопко. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством. К.: КНЕУ, 2006. – 526 с.
2. Ю.А. Верига, Д.М. Фесенко, З.М. Левченко, В.В. Писаренко, І.Д. Ватуля, М.І. Ватуля. Звітність підприємств. К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 656 с.
3. Ю.С. Цал-Цалко. Фінансова звітність підприємств та її аналіз. Навчальний посібник. – 2-ге вид. перероблено і доповнено. – К.: ЦУЛ, 002. – 360 с.

УДК 657.47: 664.4

АВТОМАТИЗАЦІЯ КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ХЛІБОПЕКАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

Яценко В.М., д.е.н., професор,

Андрієнко О.Г., аспірант

Черкаський державний технологічний університет

В статье рассмотрено проблему калькулирования себестоимости на предприятиях. Разработано систему автоматизации калькулирования себестоимости хлебобулочной продукции. Проанализировано проблемы калькулирования на отечественных хлебопекарных предприятиях на современном этапе развития. Приведено рекомендации по применению программного обеспечения.

In the article the problem of costing at enterprises is considered. The system of autoimmunization of costing of baker's production is. The problems of budgeting at domestic baker's enterprises on the modern stage of development are analyzed. Recommendations due to the use of software are given.

Перехід економіки України до ринкових відносин вимагає докорінної зміни господарських механізмів та створення якісно нової системи управління. В цих умовах вирішити проблему ефективного розвитку та економічного зростання хлібопекарних підприємств України неможливо без удосконалення, насамперед, системи управління витратами і собівартістю продукції.

В управлінні виробництвом важлива роль відводиться бухгалтерському обліку, центральне місце в якому займає облік витрат і калькулювання собівартості продукції. На основі даних про розмір та види витрат працівники управлінського апарату хлібопекарного підприємства отримують інформацію про використання ресурсів, формування собівартості продукції, у результаті чого з'являється можливість здійснювати оперативний і наступний контроль за кількісними та якісними показниками, регулювати процес виробництва, приймати оптимальні управлінські рішення. Задля прийняття своєчасних оперативних і тактичних рішень щодо управління собівартістю продукції хлібопекарних підприємств в умовах постійної динаміки ринкової кон'юнктури необхідна своєчасна, достовірна і аналітична інформація щодо формування собівартості, яка забезпечується бухгалтерським обліком хлібопекарного підприємства та безпосередньо залежить від його "якості".